

Не е лесно

Андрей РАЙЧЕВ,
Георги КАПРИЕВ

„Не е лесно да си жив“ - така казва един възрастен сириец, докато чакаме да удари часът за свиждане в Специалния дом за временно настаняване на чужденци в Бусманци, както гласи дългото име на нещо, което по всичко си прилича на затвор и собствено е, макар по име и статут да не е.

Така изказаната мъдрост важи, разбира се, за всекиго и във всички времена. Има случаи обаче, в които тя зазвучава зловещо. Завихря се такава логика на абсурда, че Кафка внезапно започва да изглежда смирен социалистически реалист с ограничена способност за въображение. Ето един конкретен сюжет:

На 28 юни тази година Административният съд в София ще гледа дело за отмяна на мярката за неотклонение, наложена на М. Диуф, който се радва на специалното гостоприемство на специалния дом от 20 март. Кръгло три месеца.

Въпросният дом не се нарича затвор, защото неговите обитатели са хора, неизвършили престъпление. Те представляват две групи: или мирно пребиваващи в страната, но без правно основание за това, или обаче такива, срещу които има съмнение (каквото и да означава това), че застрашават националната сигурност. Малко е сложно Диуф да бъде разпределен в някоя от двете групи, поне според правилата на нормалната логика.

Той пристига в България около началото на 80-те години и никога не я е напуснал за продължителен период. Още тогава получава статут на политически бежанец, какъвто впрочем продължава да има до октомври 2008 г. Този си статут Диуф получава съвършено неслучайно.

В своята африканска родина той е набеден за участие в подготовка на преврат. Впрочем, срещу и досега управляващия държавен глава. За местните политически нрави и за съответния режим, евфемистично наричан „диктаторски“, това означава следване на изключително сериозни неприятности и даже достатъчно сигурна смърт, каквото продължава да означава и до ден днешен.

България буквално спасява Диуф. Малко след пристигането си той записва философия и завършва не просто с респектиращо добър успех, но и с високи научни умения, със солидна овладяност на професия-

та. Тази си подготовка както тогава, така и досега, той ползва най-вече в сферата на политическата философия. Публикува текстове, в които се опитва да начертае теоретическите основания и възможности за демократизирането на родната му страна. Там авторитетът му сред опозиционните кръгове е впечатляващо висок. Неговото мнение тежи, оказва сериозно влияние.

В същото време, приет топло у нас, Диуф развива не просто сантимент към България. Тя е, най-сетне, страната, в която е прекарал по-голямата част от живота си. И се превръща буквално в негова втора родина. Той не просто овладява езика и културните кодове, но и разпалено отстоява достойнствата и правата на България, там и тогава, когато са били поставяни под въпрос в негово присъствие.

Никак не е произволно, че включително африканските му сънародници го наричат „българин“. Не е произволно, защото самият той се определя по този начин. Това самоопределение му носи и неприятности, идващи от кръговете на някои от сънародниците му, но и на някои от изповядващите неговата религия - исляма.

Диуф е ревностен мохамеданин. Той ни най-малко не крие този факт, напротив, дори си позволява невинни демонстрации, например чрез облеклото, което, съчетано с телесния му цвят, го превърна в една от атракциите по софийските улици, където той от години бива идентифициран благодарение на колоритната си външност. И не на последно място на широката усмивка, на добронамереността и приятелството му към познати и непознати.

Ревностното изповядване на исляма от страна на Диуф означава в личния му живот стриктно придържане към моралните и ритуалните повели на Корана, а в политическото му мислене - неизменно изтъкване на демократичните начала, залегнали в социалните насоки, зададени в свещената книга на исляма. В този смисъл никак не е случайно търсенето на диалога с останалите религии на Писанието и най-вече с християнството.

На фона на всичко това по-скоро като нелепица прозвуча съобщението, че Диуф е задържан и въдворен в Специалния дом за временно настаняване на чужденци. Въдворен защо? Поради липса на правно основание за пребиваване? Докато е със статут на бежанец? Или за съмнение от заплахата за национал-

ДА СИ ЖИВ

ната сигурност, поради което този статут не му се зачита?

Диуф терорист? Щеше да е много смешно, ако обстоятелствата не бяха драматични. Няма терорист, изглеждащ по този начин. Няма терорист, който да се носи така демонстративно различавайки се от всички около него. Това едва ли следва да се обяснява на съответните специалисти. Ако имаше и минимално доказателство за подобни негови действия, писания или намерения, той едва ли щеше да се намира в този точно специален дом. Такива обаче очевидно няма. И това е естествено за човек, преживял тук мирно повече от 25 години.

Тогава защо? Само защото е мюсюлманин? Или защото е черен? Да не би пък, защото във връзка с политическата обстановка в африканската му родина Диуф си позволи няколко официални публикации с теоретични размисли за евентуален бъдещ политически път, различен от досегашния? Звучи абсурдно, но и цялата история е абсурдна. Тогава защо не? Абсурдът е даже на квадрат, защото тогава Диуф ще се окаже политически затворник в страната, спасила го от политически репресии.

Ако това предположение се окаже и на сантиметър правдоподобно, тогава прав ще излезе Ив. Кулеков (в изказване пред „Капитал“), засега безуспешно застъпващ се за Дж. Нури, друг „подопечен“ на Специалния дом, че повечето истории, свързани с неговите обитатели, просто ни завръщат в 68-а или 70-а година. То би било широка плесница върху увереността, че ако не друго, то поне демократичните порядки са определящи за държавността тук.

Още по-абсурдно звучи настояването, че всичко това се свързва с ангажиментите, поети от България като външна граница на Европейския съюз, като негов надежден и предсказуем партньор. Напук пък, Кулеков твърди с оглед на Специалния дом: „Това е българският Гуантанамо“. Защо така неевропейски, Кулеков? За какво става дума?

Става дума за това, че хората там са затворници, но без присъда и без вина. Влязлата в сила присъда има срок, а „временното“ настаняване в Специалния дом може да бъде, както изглежда, безсрочно. Там има хора „настанени“ вече от две години. Както и да се гледа това, то си е чист произвол, злоупотреба с власт, препоръчвана при това като грижа за общоевропейската сигурност.

Излишно е да се обяснява, че при тези обстоятелства трудно се издържа психически, дори условията за живот да бяха приемливи (а те не са, човек трябва да е спял, за да не види какво представляват сградите, в които са „приютени“ настанените „временно“). Депресията, отчаянието, безнадеждността са естественото състояние на тези хора.

Опитите за самоубийство може и да не са точно всекидневие, но са достатъчно устойчива практика. (Поучителен е прочитът на текстовете в „Капитал“ от 16-22 юни.) Последната трагична история е от 20 юни. Едно от момчетата буквално е опитало да се разфасова. Доста успешно. Към такава акция не се тръгва току-тъй. Тя се прави когато рухне светът. Когато той се превърне в хаос.

А хаосът за „временно настанените“ е гарантиран. Всъщност не съществуват правила нито за задържането им, нито за възможностите им за защита, нито за реда на разследване и съдопроизводство, нито за критериите за възможно обвинение или оправдаване, нито за каквото и да било.

Един пример: Служба „Миграция“ препоръчва подаването на декларации от страна на български граждани за издръжката и приютяването на задържаните, за да могат те да бъдат освободени. Нотариално заверените декларации на споменатите лоялни граждани потъват в папките на дирекцията, а в джобовете на деклараторите потъват листчета с входящите номера. И нищо. След размяната на тези хартии не следва нищо. Което не говори добре за тези български граждани в отношението на собствената им държава към тях. Или поне така изглеждат нещата.

Трупането на детайли може да покаже само едно. Става дума за системно потъпкване на огромна част от нещата, определяни в европейското законодателство като основни човешки права, този път обаче не с друг аргумент, а с гордото твърдение, че се брани именно Европейската общност, нито повече, нито по-малко.

Не е лошо, когато вдигаме глас за действията срещу наши сънародници извън България, да имаме пред очите си описваните факти. Да знаем, когато искаме, ние какво даваме. Да се погледнем в огледалото, преди да размахаме демократичен пръст.

Най-сетне: нека си дадем сметка, че става дума за човешки съдби, нередко за човешки живот, който - както настояваше един много европейски философ -

никога не трябвало да бъде средство, а само цел. Съхраняването му, искаме да добавим, не унищожаването му.

В случая с Диуф има обаче нещо повече и даже много повече. Готви се дело (разбира се, секретно, разбира се, закрито) за експулсирането му от България. Въз основа на неясни „съмнения за застрашаване на националната сигурност“? Просто въз основа на произволно натрупани спекулативни размишления, превръщани в аргументи при условия на пълна секретност и непрозрачност? Навярно точно така трябва да изглежда успешната борба срещу тероризма от страна на „надеждния и предсказуем партньор на ЕС“.

И после: експулсиране накъде? Където отдавна го чакат за разправа и навярно бързичко биха приклю-

чили проблема окончателно и безвъзвратно? Или може би в трета страна (все пак - по-хуманен вариант), където на около 50-годишна възраст трябва да започне живота си съвсем отначало? Особено ако се приложи вече упражняваната практика за „провождане“ без багаж, без средства и дори без придобитите тук университетски и всякакви дипломи и документи? Трудно е да се пресметне степента на абсурда в този случай и подобните на него. Както и степента на цинизма.

Да, прав е мъдрият сириец: не е лесно да си жив. В България е особено трудно. За всички. Ако не си роден в пределите на страната обаче, преминаването към по-лесното понякога може да бъде особено ефектно уредимо. Под акордите на „Одата на радостта“ и знамената на Европейския съюз, разбира се. ■

Един човек искат да го изгонят от България. Защо? Защото е „опасност за националната сигурност“, отговарят тези, които трябва да отговорят. Добре, питаме ние, но защо е опасност? Е, няма не виждате, е отговорът: 1) защото, „според получени оперативни данни“, той „изповядва краен ислям и осъществява нерегламентирана проповедническа дейност на територията на България“; 2) освен това, „поддържа контакти и съдейства на пристигащите в страната религиозни емисари на ислямското движение „Таблиг Джамаат“, като на същите вероятно помага и като преводач“. Моля читателя да вникне в смисъла на това изречение. Човекът „съдейства“. Как? Неизвестно. Но освен това „вероятно служи и като преводач“. Добре де, служи ли или не? А ако служи, това криминално деяние ли е? Може би, може би, би отговорил нашият опонент от тези, които са писали оригинала на предложението, защото 3) „има предположения, че това движение е свързано с тероризма и терористични групи... Съществували лица, участвали в терористични атентати, които са членове на това движение“. Добре, има предположения, но свързано ли е въпросното движение с тероризъм или не? Няма отговор, защото той е „има предположения“.

Освен това 4) „Диуф проявява религиозна нетърпимост спрямо другите религии, които са маловажни“. Как точно го прави? Отговорът вероятно е „тайна на разследването“. Но е „изключително религиозен“. Това малко ли е, пита нашият въображаем опонент?

И като капак на всичко - познава се с разни подозрителни хора. Това криминално деяние ли е? Абе не знаем, но е искал пари, защото „Според последните получени оперативни данни, в края на 2006 г. Диуф е комуникирал по телефона с британския гражданин Сафдар, като му е отправял и молба да го подпомогне финансово за последното му пребиваване в „Св. Петка.“ А този Сафдар? Абе, не ти е работа - разработват го британците, е отговорът.

Това е положението. Въз основа на тези „данни“ Мохамед Диуф следва да бъде изгонен от България. А имаше наивници, които си мислеха, че след 1989 г. методите на Държавна сигурност били пратени в архив. Ако още има такива, нека прочетат изложението на искането на НСС, поместено по-горе. ■

Вж. стр. 31

От редакцията